

Rekomendacja Rady w sprawie rzetelności informacji

**Instrumenty
prawne OECD**

Niniejszy dokument publikuje się na odpowiedzialność Sekretarza Generalnego OECD. Odtworzono w nim instrument prawny OECD; może on zawierać materiały dodatkowe. Opinie wyrażone w materiałach dodatkowych oraz zawarta w nich argumentacja nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska państw członkowskich OECD.

Niniejszy dokument, jak również wszelkie zawarte w nim dane i mapy, pozostają bez uszczerbku dla statusu jakiegokolwiek terytorium lub zwierzchnictwa nad nim, dla przebiegu granic międzynarodowych oraz dla nazwy jakiegokolwiek terytorium, miasta lub obszaru.

Oficjalne i aktualne teksty instrumentów prawnych OECD, a także inne powiązane informacje, są dostępne w Kompedium instrumentów prawnych OECD pod adresem <http://legalinstruments.oecd.org>.

Sposób cytowania niniejszego dokumentu:

OECD, *Rekomendacja Rady w sprawie rzetelności informacji*, OECD/LEGAL/0505

Seria: Instrumenty prawne OECD

Źródło zdjęcia: © Shutterstock/Rawpixel.com

© OECD 2025

Niniejszy dokument udostępnia się nieodpłatnie. Może on być powielany i rozpowszechniany nieodpłatnie, bez konieczności uzyskiwania dalszych zezwoleń, pod warunkiem że nie zostanie w żaden sposób zmieniony. Nie może być przedmiotem sprzedaży.

Niniejszy dokument jest dostępny w dwóch językach urzędowych OECD (angielskim i francuskim). Może on być tłumaczony na inne języki, pod warunkiem że tłumaczenie zostanie opatrzone oznaczeniem „tłumaczenie nieoficjalne” oraz następującym zastrzeżeniem: „Niniejsze tłumaczenie zostało sporządzone wyłącznie w celach informacyjnych, a OECD nie może zagwarantować jego prawidłowości. Jedyne wersje oficjalne są teksty w językach angielskim i francuskim dostępne na stronie internetowej OECD <http://legalinstruments.oecd.org>”

Informacje ogólne

Rekomendacja w sprawie rzetelności informacji została przyjęta przez Radę OECD w dniu 17 grudnia 2024 r. na wniosek Komitetu ds. Zarządzania Publicznego (PGC). Celem Rekomendacji jest ustanowienie szerokich i praktycznie stosowalnych ram polityki, które umożliwią Sygnatariuszom przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z manipulacji informacjami oraz wprowadzenie środków sprzyjających rzetelności informacji, zgodnych z powszechnymi prawami człowieka obejmującymi wolność opinii i wypowiedzi.

Potrzeba ustanowienia standardu w zakresie rzetelności informacji

Cyfrowa transformacja społeczeństw, rozwój technologii cyfrowych i pojawienie się nowych form komunikacji zmieniły sposób wytwarzania, udostępniania i odbioru informacji – w skali lokalnej i globalnej oraz we wszystkich mediach. Zmiany technologiczne i wzrost znaczenia internetowych platform informacyjnych zapewniają bezprecedensowy dostęp do informacji, sprzyjają zaangażowaniu obywatelskiemu i budowaniu więzi oraz umożliwiają nowatorskie formy dziennikarstwa informacyjnego. Mogą one jednak także sprzyjać szybkiemu rozprzestrzenianiu się treści fałszywych, zmanipulowanych lub wprowadzających w błąd. Nowe narzędzia generatywnej sztucznej inteligencji w jeszcze większym stopniu obniżyły bariery w zakresie tworzenia i rozpowszechniania treści.

Promowanie dostępności i swobodnego przepływu wysokiej jakości informacji opartych na dowodach ma kluczowe znaczenie dla zachowania zdolności jednostek do poszukiwania i otrzymywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, a także dla ochrony wolności opinii i wypowiedzi.

Zalew treści docierających do obywateli może negatywnie wpływać na jakość debaty publicznej oraz przyczyniać się do pogłębiania podziałów społecznych. W tych warunkach jakość dyskursu obywatelskiego ulega pogorszeniu, ponieważ informacje oparte na dowodach – pomagające ludziom rozumieć otaczającą ich rzeczywistość społeczną – są coraz trudniej dostępne. Stało się to dla rządów bodźcem do bliższego zbadania sposobów reagowania na te zjawiska, przy utrzymaniu – jako priorytetu naszych demokracji – zasady, zgodnie z którą rządy nie powinny sprawować kontroli nad ekosystemem informacyjnym, lecz przeciwnie – powinny wspierać środowisko, w którym może rozwijać się wielość źródeł informacji, stanowisk i opinii.

Proces opracowania Rekomendacji

Dostrzegając potrzebę wypracowania odpowiedzi w ramach polityki publicznej w obszarze rzetelności informacji, ministrowie i przedstawiciele wszystkich państw członkowskich OECD oraz Unii Europejskiej, a także Bułgarii, Chorwacji, Peru i Rumunii, zobowiązali się do przeciwdziałania misinformacji i dezinformacji przy jednoczesnej ochronie wolności słowa w Deklaracji w sprawie budowania zaufania i wzmacniania demokracji [[OECD/LEGAL/0484](#)], przyjętej na posiedzeniu PGC na szczeblu ministerialnym w 2022 r., oraz w Planie działania w zakresie zarządzania publicznego na rzecz zwalczania misinformacji i dezinformacji (Action Plan on Public Governance for Combatting Mis- and Dis-information), zatwierdzonym przez PGC w dniu 5 października 2022 r. i przyjętym z zadowoleniem w tej Deklaracji.

Opracowanie Rekomendacji oparto na wieloletnim procesie obejmującym badania, analizy i wydarzenia oraz na konsultacjach prowadzonych zarówno w ramach OECD, jak i poza nią, w tym z Komitetem ds. Polityki Cyfrowej, Komitetem ds. Konkurencji, Komitetem Pomocy Rozwojowej, Komitetem ds. Polityki Edukacyjnej, Komitetem ds. Zatrudnienia, Pracy i Spraw Społecznych oraz Komitetem ds. Zdrowia, a także w drodze konsultacji publicznych. Rekomendacja stanowi ponadto uzupełnienie innych istniejących standardów krajowych i międzynarodowych służących zagwarantowaniu wolności prasy i powszechnych praw człowieka, w tym wolności opinii i wypowiedzi. W celu sfinalizowania projektu jego tekst poddano kilku rundom zgłaszania uwag w PGC oraz w działającej przy nim nieformalnej Grupie Ekspertów ds. reakcji w obszarze zarządzania publicznego na misinformację i dezinformację.

Zakres instrumentu

Na podstawie szczegółowych ram polityki przedstawionych w raporcie OECD [Facts not Fakes: Tackling Disinformation, Strengthening Information Integrity](#), Rekomendacja stanowi ambitny i praktycznie stosowalny standard międzynarodowy, który pomoże rządowi wypracować systemowe podejście do wzmacniania rzetelności informacji, oparte na współpracy wielu zainteresowanych stron. Rekomendacja zawiera wskazówki dla decydentów w rządach demokratycznych, ujęte w trzy wzajemnie wzmacniające się bloki, które łącznie zalecają Sygnatariuszom:

- i. „Wzmacnianie odporności społeczeństwa” poprzez promowanie kompetencji medialnych i umiejętności krytycznego myślenia, tak aby zapewnić jednostkom zdolności i wiedzę pozwalające im skutecznie i odpowiedzialnie poruszać się w środowisku informacyjnym, a także poprzez współpracę z podmiotami z różnych obszarów życia społecznego w celu pogłębienia zrozumienia ewolucji krajobrazu informacyjnego oraz promowanie innowacji i badań;
- ii. „Zwiększanie przejrzystości, odpowiedzialności i pluralizmu źródeł informacji” poprzez skoncentrowanie się na roli odgrywanej przez platformy cyfrowe oraz media tradycyjne i dziennikarzy; oraz
- iii. „Modernizacja architektury instytucjonalnej i praktyk otwartego rządu” poprzez zapewnienie wskazówek strategicznych, jasnych i przejrzystych mandatów, działań służących budowaniu zdolności oraz wystarczających zasobów do modernizacji instytucji rządowych, tak aby mogły one skutecznie reagować.

Dalsze działania

PGC będzie wspierał wymianę informacji i doświadczeń w celu ułatwienia wdrażania niniejszej Rekomendacji, w drodze dialogu o charakterze interdyscyplinarnym z udziałem wielu zainteresowanych stron. Przy wsparciu swojego Centrum ds. Rzetelności Informacji (Hub on Information Integrity) PGC będzie monitorował działania, dobre praktyki i pojawiające się tendencje w zakresie rzetelności informacji poprzez odpowiednie gromadzenie danych, analizę i rozpowszechnianie wyników, a także opracowywał wskazówki i narzędzia wspierające wdrażanie niniejszej Rekomendacji.

PGC przedstawi Radzie informację o postępach we wspieraniu wdrażania i rozpowszechniania niniejszej Rekomendacji nie później niż dwa lata po jej przyjęciu, a następnie – co najmniej co pięć lat od jej przyjęcia – będzie składał Radzie sprawozdania z wdrażania i rozpowszechniania niniejszej Rekomendacji oraz z jej dalszej aktualności.

Więcej informacji można znaleźć na stronie: <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/disinformation-and-misinformation.html>.

Dane kontaktowe: pgccontact@oecd.org.

RADA,

MAJĄC NA UWADZE art. 5 lit. b) Konwencji o Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) z dnia 14 grudnia 1960 r.;

MAJĄC NA UWADZE standardy wypracowane przez OECD w obszarach budowania zaufania i wzmacniania demokracji, sztucznej inteligencji, dzieci w środowisku cyfrowym, bezpieczeństwa cyfrowego, zarządzania danymi dotyczącymi zdrowia, kształtowania polityki internetowej, otwartego rządu, prywatności, polityki regulacyjnej i zarządzania regulacyjnego (w tym elastycznego zarządzania regulacyjnego służącego wykorzystaniu innowacji), wsparcia dla mediów i środowiska informacyjnego, przejrzystości i uczciwości w lobbingu i wywieraniu wpływu, a także dostępu do danych i ich udostępniania;

MAJĄC NA UWADZE odpowiednie międzynarodowe obowiązki, zobowiązania i inne standardy służące zagwarantowaniu wolności prasy i praw człowieka, w tym wolności opinii i wypowiedzi;

UZNAJĄC, że wzmacnianie rzetelności informacji ma zasadnicze znaczenie dla korzystania z prawa do wolności opinii i wypowiedzi oraz że interwencje w ramach polityki publicznej nie powinny prowadzić do zwiększenia kontroli rządów nad informacjami i powinny być zgodne z prawem, uzasadnione i proporcjonalne, a także respektować przepisy i zobowiązania w dziedzinie praw człowieka;

UZNAJĄC, że rozprzestrzenianie się misinformacji i dezinformacji oraz innych form manipulowania informacjami zniekształca opartą na dowodach debatę i analizę oraz może osłabiać gotowość oraz zdolność społeczeństwa do udziału w debacie demokratycznej, pogarszając tym samym jakość środowiska informacyjnego, zaufanie do instytucji i dyskurs publiczny, a także stwarzając fundamentalne ryzyko dla demokracji i powszechnych praw człowieka;

UZNAJĄC, że polityki publiczne mogą być narzędziem wspierania środowisk informacyjnych sprzyjających dostępności wiarygodnych, opartych na dowodach, pluralistycznych i aktualnych źródeł informacji, które umożliwiają jednostkom kontakt z różnorodnymi ideami, dokonywanie świadomych wyborów i korzystanie z przysługujących im praw;

UZNAJĄC, że polityki publiczne wzmacniające rzetelność informacji są sensowne i skuteczne wyłącznie w systemach demokratycznych, w których rządy przyjmują i respektują przepisy dotyczące praw człowieka, oraz że polityki te powinny wzmacniać, a nie osłabiać zasadnicze gwarancje demokracji, w tym pluralizm mediów, przepisy chroniące wolność opinii i wypowiedzi, prywatność oraz podstawowe zasady demokratyczne, w tym praworządność, podział władz obejmujący niezależne sądownictwo, wolne i uczciwe wybory oraz wolność prasy;

UZNAJĄC, że dostęp do wysokiej jakości mediów i dziennikarstwa służących interesowi publicznemu ma kluczowe znaczenie dla demokracji i dla rzetelności informacji;

UZNAJĄC, że opracowywanie i wdrażanie skutecznych ram prawnych i środków ochrony wolności prasy oraz dziennikarzy i pracowników mediów, a także tworzenie i utrzymywanie warunków sprzyjających niezależnemu wykonywaniu pracy przez dziennikarzy, bez obawy przed odwetem lub nieuzasadnioną inwigilacją i ingerencją, mają zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia rzetelności informacji;

UZNAJĄC, że dostęp do informacji oraz powszechna, wysokiej jakości i przystępna cenowo łączność stanowią kluczowe czynniki warunkujące rzetelność informacji;

UZNAJĄC, że otwarty, wolny i wzajemnie połączony internet ma kluczowe znaczenie dla promowania wolności wypowiedzi i innych powszechnych praw człowieka;

UZNAJĄC, że pojawienie się internetowych platform informacyjnych oraz nowych technologii

informacyjno-komunikacyjnych przekształciło środowisko informacyjne i że mogą one zwiększać dostęp do informacji, promować zaangażowanie obywatelskie i sprzyjać nowatorskim modelom dziennikarstwa informacyjnego;

UZNAJĄC, że internetowe platformy informacyjne projektują i wdrażają polityki i decyzje, które wpływają na rozprzestrzenianie się treści, wywołując bardzo różnorodne skutki dla rzetelności informacji;

UZNAJĄC znaczenie projektowania odpowiednich interwencji w ramach polityki publicznej, dostosowanych do ryzyk stwarzanych przez internetowe platformy informacyjne – w tym przemocy ze względu na płeć z wykorzystaniem technologii, nadużyć z wykorzystaniem wizerunku oraz cyberprzemocy – z uwzględnieniem zróżnicowanej wielkości i zasięgu tych platform;

UZNAJĄC, że reakcje polityki publicznej dotyczące określonych rodzajów treści są szczególnie złożone ze względu na trudności w definiowaniu „dezinformacji” oraz ryzyko, że przepisy wymierzone w treści legalne, lecz szkodliwe, mogą zostać wykorzystane do nieuzasadnionego ograniczania wolności opinii i wypowiedzi, co wymaga zniuansowanego podejścia z odpowiednimi gwarancjami dla wolności opinii i wypowiedzi;

UZNAJĄC, że rządy same osłabiają rzetelność informacji, jeżeli tworzą lub wzmacniają dezinformację i angażują się w manipulowanie informacjami, wbrew zobowiązaniom przewidującym korzystanie z praw człowieka, w tym z wolności opinii i wypowiedzi;

UZNAJĄC, że wzmocnienie ochrony prywatności i ochrony danych osobowych oraz stworzenie mechanizmów nadzoru i rozliczalności służących zapewnieniu przestrzegania odpowiednich polityk przez internetowe platformy informacyjne mogą stanowić istotne kroki na rzecz zwiększenia przejrzystości środowiska informacyjnego, a także zapewnić użytkownikom większy wgląd w to, jakie dane osobowe są gromadzone oraz gdzie i w jaki sposób są one wykorzystywane, sprzedawane lub udostępniane, a także większą kontrolę nad tymi danymi;

UZNAJĄC, że budowanie rzetelności informacji wymaga, aby podmioty z różnych obszarów życia społecznego – takich jak sektor prywatny, media i dziennikarze, środowisko akademickie, społeczeństwo obywatelskie oraz rządy – działały wspólnie na rzecz opracowywania, wdrażania i oceny kompleksowych i opartych na dowodach polityk publicznych wspierających rzetelność informacji;

UZNAJĄC znaczenie wspierania innowacji i badań na potrzeby kształtowania reakcji polityki publicznej na wyzwania związane z rozprzestrzenianiem się misinformacji i dezinformacji oraz innych form manipulowania informacjami, a także związane z nimi ryzyka dla praw człowieka i demokracji, w tym poprzez ochronę niezależności i rzetelności badań w tym obszarze;

UZNAJĄC, że polityki i decyzje powinny odpowiadać na określone ryzyka związane z aktywnością dzieci na internetowych platformach informacyjnych i powinny być tak projektowane, aby pomagać dzieciom rozwijać się w środowisku sprzyjającym pełnemu korzystaniu z przysługujących im powszechnych praw człowieka, w tym z prawa do wolności opinii i wypowiedzi, oraz rozwijaniu ich przyszłej zdolności do wspierania zaangażowania demokratycznego;

UZNAJĄC, że decyzje projektowe dotyczące algorytmów wyszukiwania i systemów rekomendacji mogą mieć negatywne skutki dla rzetelności informacji i praw człowieka ze względu na możliwość szybszego, szerszego i lepiej ukierunkowanego rozpowszechniania dezinformacji oraz że wyzwania te wymagają dalszego skupienia się na opracowywaniu skutecznych standardów w tym obszarze, służących zagwarantowaniu praw człowieka;

UZNAJĄC, że nowe i pojawiające się technologie, w tym zaawansowane systemy sztucznej inteligencji (AI), a w szczególności generatywna AI, wciąż stwarzają nowe i zmieniające się możliwości oraz ryzyka dla rzetelności informacji, a także że nowe technologie, w tym AI, mogą być

wykorzystywane w walce z dezinformacją, jak również jako środek do szybszego, tańszego i łatwiejszego tworzenia i rozpowszechniania dezinformacji;

UZNAJĄC, że monitorowanie i pomiar wdrażania polityki, porównawcza wiedza o tym, jakie polityki publiczne są stosowane, oraz ustalanie, co działa i dlaczego – w tym w drodze niezależnych badań – mają kluczowe znaczenie dla ciągłego zwiększania rzetelności informacji;

UZNAJĄC, że zwiększanie przejrzystości i ustanawianie jasnych wytycznych dla rządów w zakresie kontaktów z internetowymi platformami informacyjnymi i innymi podmiotami środowiska informacyjnego ma istotne znaczenie dla utrzymania zaufania publicznego i zapewnienia rozliczalności instytucji demokratycznych;

UZNAJĄC, że istnieje potrzeba działania ponad granicami państwowymi i wspierania współpracy międzynarodowej w celu wzmocnienia projektowania i wdrażania polityki publicznej służącej zwiększeniu rzetelności informacji;

UZNAJĄC, że polityki publiczne i narzędzia służące wzmocnieniu rzetelności informacji w zmieniającym się środowisku cyfrowym będą wymagały stałej oceny i dostosowywania;

UZNAJĄC, że wzmocnienie rzetelności informacji wymaga reakcji polityki publicznej, które ewoluują w czasie, przy czym Członkowie i podmioty niebędące Członkami, którzy przystąpili do niniejszej Rekomendacji (dalej „Sygnatariusze”), podejmują inicjatywy i reformy w różnym tempie i w różnej kolejności, nadając priorytet różnym obszarom polityki objętym niniejszą Rekomendacją stosownie do swoich szczególnych uwarunkowań, a jednocześnie respektując konieczność zachowania otwartej przestrzeni obywatelskiej oraz ochrony wolności opinii i wypowiedzi;

Na wniosek Komitetu ds. Zarządzania Publicznego:

I. UZGADNIA, że celem niniejszej Rekomendacji jest zapewnienie kompleksowych ram wspierających Sygnatariuszy we wzmocnieniu rzetelności informacji i przeciwdziałaniu zagrożeniom stwarzanym przez manipulowanie informacjami w państwach o demokratycznym systemie rządów, w których zapewniona jest wolność opinii i wypowiedzi, oraz przyjmuje do wiadomości, że Sygnatariusze będą wdrażać Rekomendację w sposób zgodny ze swoimi ramami instytucjonalnymi i prawnymi.

II. UZGADNIA, że na potrzeby niniejszej Rekomendacji stosuje się następujące definicje:

- **Bot** oznacza zautomatyzowane konto internetowe, w przypadku którego wszystkie lub zasadniczo wszystkie działania lub wpisy nie są wynikiem aktywności osoby fizycznej i które może wykonywać zadania takie jak udostępnianie treści lub interakcja z nimi bez bezpośredniego udziału człowieka.
- **Skoordynowane nieautentyczne działania** oznaczają sztuczne zwiększanie zasięgu treści lub interakcji z nimi w drodze skoordynowanych lub sieciowych działań, na przykład poprzez tworzenie i wykorzystywanie botów oraz innych fałszywych kont, kont podszywających się pod inne osoby lub kont przedstawianych w sposób nieprawdziwy, często na wielu internetowych platformach informacyjnych i niekiedy z wykorzystaniem AI, w celu manipulowania dyskursem publicznym, wprowadzania użytkowników w błąd lub prowadzenia nielegalnej działalności dla korzyści finansowych.
- **Dezinformacja** oznacza treści w sposób sprawdzalny fałszywe, zmanipulowane lub wprowadzające w błąd, które są świadomie i celowo tworzone lub udostępniane, w tym w drodze skoordynowanych nieautentycznych działań, aby umyślnie wprowadzać w błąd osoby, grupy społeczne, organizacje lub państwa, manipulować nimi albo wyrządzać im szkodę.
- **Zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w informacje (FIMI)** oznaczają

celowe i skoordynowane działania w środowisku informacyjnym podejmowane przez obce państwo lub jego pełnomocnika albo w ich imieniu, w celu ingerowania w procesy decyzyjne i dyskurs publiczny, ich zakłócania lub wypaczania, w dążeniu do realizacji interesów tego obcego państwa.

- **Informacja** oznacza treść, która jest przetwarzana, rozpowszechniana i podawana do wiadomości ogółu społeczeństwa lub dużej grupy osób i która służy rozumieniu otaczającego świata.
- **Rzetelność informacji** jest rezultatem funkcjonowania środowiska informacyjnego, które sprzyja dostępowi do dokładnych, wiarygodnych i opartych na dowodach informacji pochodzących z różnorodnych źródeł oraz umożliwia jednostkom kontakt z różnorodnymi ideami, dokonywanie świadomych wyborów i lepsze korzystanie z przysługujących im praw.
- **Manipulowanie informacjami** oznacza szeroko rozumiane celowe, skoordynowane nieautentyczne rozpowszechnianie informacji sfalszowanych, zniekształconych lub wyrwanych z kontekstu, często w celu spotęgowania polaryzacji i podziałów społecznych, osłabienia zaufania lub wyrządzenia szkody jednostkom, społeczeństwu lub gospodarce.
- **Media** oznaczają usługi polegające na dostarczaniu przekazu telewizyjnego lub radiowego, audiowizualnych usług medialnych na żądanie, podcastów audio oraz publikacji prasowych, zwykle objętych nadzorem redakcyjnym; pojęcie to nie obejmuje treści tworzonych przez użytkowników, które nie są w inny sposób uznawane za tworzone do celów zawodowych, korespondencji prywatnej, reklam ani komunikacji korporacyjnej; przez podmioty medialne rozumie się kanały lub platformy służące do udostępniania takich mediów.
- **Kompetencje medialne i informacyjne** oznaczają zbiór umiejętności i kompetencji, które umożliwiają obywatelom krytyczny, skuteczny i odpowiedzialny dostęp do informacji i mediów, ich rozumienie, wykorzystywanie i obcowanie z nimi, zarówno w internecie, jak i poza nim; mogą one obejmować kompetencje cyfrowe, kompetencje w zakresie odbioru przekazu dziennikarskiego, kompetencje medialne, kompetencje w zakresie algorytmów oraz kompetencje w zakresie AI.
- **Misinformacja** oznacza informacje w sposób sprawdzalny fałszywe lub wprowadzające w błąd, które są udostępniane nieświadomie i bez zamiaru umyślnego wprowadzania w błąd osób, grup społecznych, organizacji lub państw, manipulowania nimi albo wyrządzania im szkody.
- **Internetowe platformy informacyjne** oznaczają usługi cyfrowe, które także gromadzą, przechowują i rozpowszechniają informacje wśród użytkowników, często na ich żądanie, za pośrednictwem kanałów publicznych lub półpublicznych, obejmujące na przykład wyszukiwarki internetowe, platformy mediów społecznościowych, fora dyskusyjne, ekosystemy aplikacji, fora internetowe oraz gry i światy wirtualne, w których udostępnianie i porządkowanie informacji mają centralne znaczenie dla ich działania.
- **Media interesu publicznego** oznaczają media, które tworzą i rozpowszechniają treści służące informowaniu społeczeństwa o sprawach, które go dotyczą; dostarczają informacji opartych na faktach w sposób godny zaufania; zobowiązują się do dającego się wykazać dążenia do prawdy, na przykład poprzez praktyki w zakresie doboru źródeł i reprezentowania odbiorców, którym zamierzają służyć; są niezależne redakcyjnie; oraz zachowują przejrzystość w odniesieniu do procesów, finansów i zasad stosowanych przy wytwarzaniu tych treści.
- **Strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej (SLAPP)** oznaczają postępowania sądowe, którymi się grozi, które są wszczynane lub prowadzone jako środek nękania lub zastraszania osoby będącej ich celem i które zmierzają do uniemożliwienia, powstrzymania lub ograniczenia swobodnej wypowiedzi w sprawach leżących w interesie publicznym oraz korzystania z praw związanych z udziałem w życiu publicznym – albo do karania za nie.

Wzmacnianie odporności społeczeństwa

III. ZALECA, aby Sygnatariusze wzmacniali odporność społeczeństwa na misinformację, dezinformację i inne formy manipulowania informacjami, poprzez:

1. Poglębianie u jednostek zrozumienia współczesnych środowisk informacyjnych oraz umiejętności funkcjonowania w tych środowiskach, w szczególności w drodze polityk lub inicjatyw, które:

- a. przewidują współpracę ze szkołami, nauczycielami, bibliotekami, instytucjami kultury, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, dziennikarzami, podmiotami medialnymi, internetowymi platformami informacyjnymi lub innymi podmiotami prywatnymi, stosownie do potrzeb i okoliczności, w celu opracowania i przyjęcia inicjatyw skierowanych do dzieci i dorosłych, służących: pogłębianiu wiedzy o zagrożeniach związanych z dezinformacją i innymi formami manipulowania informacjami; kształtowaniu kompetencji medialnych i informacyjnych, w szczególności umiejętności oceny źródeł informacji; podnoszeniu świadomości i promowaniu umiejętności pozwalających wykorzystywać możliwości oraz rozpoznawać i rozumieć potencjalne ryzyka związane z treściami generowanymi przez AI w środowisku informacyjnym; a także wzmacnianiu kompetencji obywatelskich i naukowych;
- b. przewidują opracowywanie i publikowanie materiałów służących pogłębianiu wiedzy o zagrożeniach związanych z misinformacją, dezinformacją i innymi formami manipulowania informacjami;
- c. przewidują włączanie, uwzględnianie lub promowanie kompetencji medialnych i informacyjnych w programach nauczania szkolnego, odpowiednio do etapu rozwoju dzieci, od wczesnej edukacji po szkolnictwo wyższe; opracowywanie programów szkoleniowych dla nauczycieli; oraz promowanie kompetencji medialnych i informacyjnych w kształceniu dorosłych i w edukacji przez całe życie;
- d. przewidują udostępnianie – w możliwym zakresie, przy jednoczesnej ochronie źródeł i metod oraz innych interesów narodowych – ocen zagrożeń dla środowiska informacyjnego, w tym informacji o wrogich podmiotach, przykładów takich ataków i manipulacji, metod i grup docelowych, w celu pogłębiania wiedzy i zwiększania odporności społeczeństwa, a także dostarczanie społeczeństwu, platformom, badaczom, dziennikarzom i społeczeństwu obywatelskiemu wiarygodnych informacji o zagrożeniach;
- e. przewidują ocenę – w miarę możliwości – oddziaływania programów kształtowania kompetencji medialnych i informacyjnych oraz prowadzenie badań w zakresie lepszego rozumienia doświadczenia osób i grup, które mogą znajdować się w trudnej sytuacji lub być w większym stopniu narażone na manipulowanie informacjami, a także odpowiednie dostosowywanie programów kształtowania kompetencji medialnych i informacyjnych;
- f. przewidują zwiększanie zdolności jednostek do oceny autentyczności i pochodzenia informacji generowanych przez AI oraz innych treści udostępnianych na internetowych platformach informacyjnych, na przykład w drodze odpowiednich i przetestowanych rozwiązań w zakresie etykietowania, haszowania, znakowania wodnego lub innych środków dotyczących pochodzenia treści, a także do wykrywania nieautentycznych działań, poprzez wspieranie i rozwijanie badań naukowych oraz narzędzi technicznych ułatwiających to zadanie;
- g. przewidują wprowadzenie skutecznych i rzeczywistych mechanizmów demokratycznego i partycypacyjnego zaangażowania, stosownie do potrzeb i okoliczności, w odniesieniu do projektowania i wdrażania polityki związanej z rzetelnością informacji, a także ocenę wykorzystania narzędzi demokracji partycypacyjnej w celu ułatwienia włączającej i świadomej dyskusji obywatelskiej na tematy społeczne;
- h. przewidują tworzenie mechanizmów i narzędzi umożliwiających społeczeństwu zgłaszanie działań podejmowanych w internecie w złych zamiarach lub działań nieautentycznych

wpływających na rzetelność informacji;

- i. przewidują zachęcanie do refleksji nad rozprzestrzenianiem dezinformacji i innych form manipulowania informacjami przez przedsiębiorstwa i inne podmioty wykorzystujące skoordynowane nieautentyczne działania dla zysku, a także nad sposobami najlepszego zaradzenia temu problemowi.
2. Umożliwianie lepszego zrozumienia przepływu informacji oraz promowanie innowacji i badań prowadzonych przez środowisko akademickie i społeczeństwo obywatelskie, w tym w drodze współpracy z podmiotami rządowymi, stosownie do okoliczności, poprzez zachęcanie internetowych platform informacyjnych – lub, stosownie do okoliczności, zobowiązywanie ich – do:
- a. wprowadzenia mechanizmów wymiany informacji, na przykład między platformami tworzenia treści (w tym dostawcami i podmiotami stosującymi systemy AI), platformami rozpowszechniania treści, społeczeństwem obywatelskim, niezależnymi weryfikatorami informacji, partnerami akademickimi, mediami i dziennikarzami oraz rządem, w celu podjęcia odpowiednich działań w odpowiedzi na dezinformację i inne formy manipulowania informacjami, stosownie do potrzeb i okoliczności;
 - b. zapewnienia szerszego dostępu do danych i informacji publicznych oraz niepublicznych poprzez udostępnienie wydzielonej infrastruktury wymiany danych służącej monitorowaniu potencjalnych ryzyk dla rzetelności informacji, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich i wystarczających środków ochrony prywatności i danych, zapobiegających szkodliwym skutkom dla osób, których dane dotyczą – w tym na przykład poprzez udostępnianie danych wyłącznie niezależnym badaczom, organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i dziennikarzom spełniającym określone wymogi zapewniające odpowiednie postępowanie w zakresie prywatności użytkowników, bezpieczeństwa i informacji zastrzeżonych, przy czym wymogi te rosną wraz ze stopniem wrażliwości danych i mają zagwarantować, że badania będą prowadzone w uzasadnionych celach, oraz pomóc w zapobieganiu nadużyciom;
 - c. rozważenia utworzenia baz danych o reklamach, które byłyby dostępne i obejmowałyby archiwizowane reklamy, również po ich usunięciu, w celu zwiększenia przejrzystości i nadzoru nad tym, gdzie reklamy są wyświetlane, oraz zapewnienia jednostkom i badaczom szerszego dostępu do szczegółowych informacji o reklamach.
3. Pogłębianie wiedzy społeczeństwa o sposobie działania internetowych platform informacyjnych poprzez zwiększanie przejrzystości oraz wymiany informacji i współpracy między rządami, internetowymi platformami informacyjnymi, przedstawicielami środowiska akademickiego, podmiotami społeczeństwa obywatelskiego i użytkownikami, w drodze zachęcania internetowych platform informacyjnych – lub, stosownie do okoliczności, zobowiązywania ich – do:
- a. dostarczania informacji oraz prowadzenia i regularnego publikowania badań dotyczących wariantów, oddziaływania i zbiorczych wyników rozwiązań projektowych platform i algorytmicznych systemów rekomendacji opracowanych w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się dezinformacji i innych form manipulowania informacjami (w tym, stosownie do okoliczności, oddziaływania rankingu opartego na łączeniu odbiorców o odmiennych poglądach (bridging-based ranking), priorytetyzacji opartej na potencjalnych wskaźnikach rzetelności informacji, opóźnień i utrudnień, ograniczeń dalszego udostępniania, wraz z bazą danych o zmianach algorytmicznych), tak aby użytkownicy byli w stanie zrozumieć, w jaki sposób ich kanały informacyjne lub doświadczenia w internecie są personalizowane, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby ochrony tajemnic przedsiębiorstwa i patentów oraz zapobiegania nadużywaniu takich informacji przez wrogie podmioty;
 - b. publikowania – w dostępnych formatach i w językach właściwych dla danego państwa – informacji o stosowanych przez nie procedurach moderowania treści, a także o warunkach korzystania z usług, standardach społeczności oraz zasadach ochrony prywatności i danych osobowych, jak również o ich zmianach w czasie, aby pomóc w zapewnieniu

- zgodności ich działań z ich własnymi wytycznymi i zasadami;
- c. dostarczania – w miarę możliwości i stosownie do okoliczności oraz w dostępnych formatach – informacji o podejmowanych przez nie działaniach w zakresie moderowania treści, w tym o etykietowaniu, obniżaniu pozycji treści i usuwaniu treści, a także o procesach uruchamiających takie działania, w tym o zgłaszanych przez podmioty państwowe żądaniach podjęcia działań wobec treści; jak również oferowania użytkownikom mechanizmów odwoławczych i środków ochrony w ramach platformy w odniesieniu do spornych działań w zakresie moderowania treści;
 - d. wyraźnego wskazywania, czy dana treść jest reklamą lub czy jest finansowana przez podmiot państwowy, za pomocą odpowiednich środków, takich jak udostępnienie informacji o reklamodawcy, a także – w odpowiednim i niezbędnym zakresie – dostosowania wymogów przejrzystości dotyczących reklamy do obowiązujących przepisów regulujących reklamę w odniesieniu do innych rodzajów mediów, w tym w zakresie reklamy wyborczej.
4. Ograniczanie ryzyk stwarzanych przez FIMI oraz działań podmiotów zagranicznych zmierzających do szerzej rozumianego osłabiania demokracji, stosownie do okoliczności i w zakresie uznanym za niezbędny w kontekście krajowym, poprzez:
- a. opracowywanie ocen ryzyka i strategii reagowania, stosownie do okoliczności, w celu ukierunkowania działań przeciwdziałających zagranicznym manipulacjom informacjami i ingerencjom w informacje;
 - b. rozważenie stosowania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji wobec podmiotów, co do których wykazano, że kierują operacjami zagranicznej ingerencji w informacje lub je prowadzą, na ustalonej i przejrzystej podstawie prawnej, z zachowaniem gwarancji proceduralnych i pod nadzorem niezależnego sądownictwa;
 - c. rozważenie wprowadzenia mechanizmów wspierających ujawnianie – lub pozwalających na prawne zablokowanie – powiązań i działań mających na celu prowadzenie operacji zagranicznych manipulacji informacjami i ingerencji w informacje wymierzonych w krajową debatę publiczną lub w funkcjonariuszy publicznych uczestniczących w procesie decyzyjnym, na przykład poprzez rejestry przejrzystości dotyczące zagranicznych działań wpływu, umożliwiające ustalenie, czy działania niezarejestrowane stanowią operacje informacyjne;
 - d. rozszerzanie, stosownie do okoliczności, mechanizmów wymiany informacji z zaufanymi państwami partnerskimi na temat taktyk, narzędzi i metod FIMI – w tym dezinformacji jako usługi – wykorzystywanych przez wrogie podmioty zagraniczne, oraz analizowanie możliwości przyjęcia wspólnych podejść do ujawniania kampanii FIMI.
5. Monitorowanie i ocenę oddziaływania dezinformacji i innych form manipulowania informacjami, a także reakcji polityki publicznej służących wzmocnieniu rzetelności informacji, stosownie do okoliczności, w szczególności poprzez podjęcie kroków w celu:
- a. budowania zdolności do regularnej oceny ryzyka oraz – w miarę możliwości – oddziaływania dezinformacji i innych form manipulowania informacjami w środowisku informacyjnym, w tym na wolność wypowiedzi, a także ich ewolucji w czasie;
 - b. opracowania ram oceny skuteczności stosowanych podejść, opartych na jasnych i mierzalnych wskaźnikach, w celu promowania rzetelności informacji i ułatwienia ich bieżącego doskonalenia;
 - c. współpracy z szerokim gronem podmiotów pozarządowych przy opracowywaniu ocen skuteczności reakcji polityki publicznej i ich skutków dla przestrzeni obywatelskiej.

Zwiększanie przejrzystości, odpowiedzialności i pluralizmu źródeł informacji

IV. ZALECA, aby Sygnatariusze wzmacniali rzetelność informacji w procesie tworzenia i rozpowszechniania informacji poprzez zwiększanie przejrzystości, rozliczalności i pluralizmu źródeł informacji, w drodze:

1. Stania na straży niezależnego i pluralistycznego dziennikarstwa, mediów interesu publicznego oraz wolności prasy jako zasadniczych elementów demokracji oraz promowania i ochrony praw człowieka, a także ułatwiania, stosownie do okoliczności, nowych form wytwarzania i rozpowszechniania wiarygodnych informacji opartych na dowodach, w tym nowatorskiego dziennikarstwa cyfrowego, w szczególności poprzez:

- a. wzmacnianie pluralizmu mediów i niezależnego sektora medialnego, w tym mediów interesu publicznego, oraz zapobieganie powstawaniu pustych informacyjnych, na przykład poprzez wspieranie konkurencji, promowanie przejrzystości i różnorodności własności mediów oraz wspieranie niezależności redakcyjnej w celu zapobiegania nieuzasadnionym wpływom;
- b. tworzenie i utrzymywanie warunków sprzyjających niezależnemu wykonywaniu pracy przez dziennikarzy, pracowników mediów i niezależnych weryfikatorów informacji, bez nieuzasadnionej ingerencji, w tym poprzez ochronę przed zagrożeniami fizycznymi, psychicznymi i innymi, występującymi w internecie i poza nim, a także ochronę związaną z poufnością ich źródeł;
- c. wzmacnianie roli dziennikarstwa jako niezbędnego dla ochrony demokracji i praw człowieka (w szczególności mediów lokalnych, regionalnych i społecznościowych na obszarach o niskiej dostępności internetu, mediów w językach mniejszości, dziennikarstwa śledczego i innych), w tym poprzez ułatwianie, stosownie do okoliczności, pośredniego lub bezpośredniego wsparcia finansowego dla dostawców treści informacyjnych przyczyniających się do realizacji celów demokratycznych, przy zastosowaniu przejrzystych, niezależnych, przewidywalnych i niedyskryminacyjnych zasad zarządzania takim wsparciem i nadzoru nad nim, w stosownych przypadkach, w celu zapewnienia niezależności od rządu; może to obejmować także analizowanie nowatorskich modeli finansowania niezależnych mediów, takich jak finansowanie mieszane i inwestycje o oddziaływaniu społecznym;
- d. wspieranie, stosownie do okoliczności, niezależnych mediów publicznych jako źródła opartych na dowodach informacji i wiadomości, przy zapewnieniu niezależności redakcyjnej i autonomii instytucjonalnej;
- e. zapewnianie odpowiedniej ochrony przed strategicznymi powództwami zmierzającymi do stłumienia debaty publicznej (SLAPP) oraz wzmacnianie ochrony sygnalistów i mechanizmów dokonywania zgłoszeń;
- f. rozważenie sposobów promowania dialogu między odpowiednimi zainteresowanymi stronami na temat wykonalności modeli wynagradzania za treści dziennikarskie udostępniane na internetowych platformach informacyjnych, aby wspomóc lokalne, pluralistyczne, niezależne media oraz media interesu publicznego, z uwzględnieniem wartości takich treści dziennikarskich dla internetowych platform informacyjnych oraz wartości, jaką internetowe platformy informacyjne mają dla mediów interesu publicznego;
- g. zachęcanie do ujawniania konfliktów interesów między treściami medialnymi a prywatnymi interesami bezpośrednich właścicieli lub beneficjentów podmiotów medialnych, w przypadku gdy powiązania finansowe, prawne lub inne mogłyby wpływać na przekaz, a także do zapewniania przejrzystości w zakresie reklam oraz treści sponsorowanych i promowanych;
- h. zachęcanie przedsiębiorstw medialnych do ochrony niezależności redakcyjnej oraz do ustanowienia standardów etycznych lub standardów uczciwości dotyczących: (i) skutecznego zarządzania potencjalnymi konfliktami interesów dziennikarzy

i współpracowników związanymi z tworzonymi przez nich treściami; (ii) przyjmowania prezentów, zaproszeń i świadczeń gościnnych od podmiotów lobbingowych i wywierających wpływ; (iii) postępowania w przypadku zewnętrznych nacisków ze strony podmiotów lobbingowych i wywierających wpływ, zmierzających do oddziaływania na przekaz lub tworzone przez nich treści; (iv) oraz kontaktów z partnerami lub podmiotami finansującymi;

- i. zachęcanie dziennikarzy i mediów – stosownie do okoliczności – do zrozumienia źródeł i metod dezinformacji oraz skoordynowanych nieautentycznych działań na ich stronach, takich jak wykorzystywanie fałszywych i podrobionych stron internetowych (podszywanie się pod strony internetowe), i do reagowania na nie, a także pomaganie im w tym;
 - j. analizowanie działań służących unikaniu koncentracji rynkowej internetowych platform informacyjnych, w szczególności jeżeli wzmacnia ona ich pozycję rynkową, oraz wspieranie konkurencji między nimi i zwiększanie uczciwości szerszego ekosystemu internetowych platform informacyjnych wobec przedsiębiorstw i użytkowników, jako środki sprzyjające rzetelności informacji;
 - k. zachęcanie, stosownie do okoliczności, do opracowywania przez branżę lub inne pozarządowe zainteresowane strony dobrowolnych standardów uczciwości zawodowej odnoszących się do nowych form wytwarzania i rozpowszechniania informacji, w szczególności dla twórców treści cyfrowych i innych podmiotów internetowych, które udostępniają treści dla korzyści finansowych lub wizerunkowych, takich jak influencerzy i platformy automatycznego generowania wiadomości; a także dobrowolnych standardów uczciwości zawodowej dla nowych form weryfikacji i sprawdzania faktów;
 - l. promowanie przejrzystości w odniesieniu do reklam zamieszczanych przez twórców treści cyfrowych i inne podmioty internetowe, które udostępniają treści dla korzyści finansowych, takie jak influencerzy i platformy automatycznego generowania wiadomości, na przykład poprzez oznaczanie promowanych wpisów jako reklam w sposób jasny, czytelny i jednoznaczny oraz poprzez wyraźne wskazanie, w czym imieniu wpis sponsorowany jest zamieszczany;
 - m. wspieranie podmiotów medialnych w rozwijaniu zdolności do konstruktywnego i odpowiedzialnego wykorzystywania w redakcjach nowych technologii, takich jak AI, oraz zachęcanie do opracowywania wytycznych etycznych dotyczących wykorzystywania technologii opartych na AI w dziennikarstwie;
2. Wzmacniania współpracy między społeczeństwem obywatelskim, przedstawicielami środowiska akademickiego, branżą i rządami oraz umacniania warunków sprzyjających zaufaniu do systemów i procesów internetowych platform informacyjnych, poprzez zachęcanie internetowych platform informacyjnych – lub, stosownie do okoliczności, zobowiązywanie ich – do:
- a. przyjęcia podejścia respektującego prawa człowieka i stosowania praktyk biznesowych sprzyjających rzetelności informacji;
 - b. umożliwienia użytkownikom zgłaszania kont lub treści, które mogą naruszać przepisy krajowe i inne mające zastosowanie przepisy prawa lub warunki korzystania z usług platformy, poprzez opracowanie i wprowadzenie łatwo dostępnych narzędzi lub mechanizmów zgłoszeniowych;
 - c. zapewnienia użytkownikom większej swobody kontrolowania ich doświadczeń na platformach zgodnie z ich preferencjami (w tym na przykład poprzez wyłączenie algorytmów personalizacji lub ograniczenie widzianych treści wyłącznie do treści generowanych przez wybrane kontakty); a także, stosownie do okoliczności, rozpoznania możliwości otwarcia interfejsu programowania aplikacji (API) platform w celu zachęcenia do rozwoju narzędzi, oprogramowania i usług podmiotów trzecich (znanych jako „middleware”), umożliwiających użytkownikom dostosowanie ich doświadczeń do własnych potrzeb i zainteresowań oraz wprowadzenia konkurencji i innowacji na rynkach;

- d. zapewnienia odpowiednich zasobów ich systemom moderowania treści oraz odpowiedniej obsady kadrowej, w tym poprzez utworzenie zespołów, których wielkość jest proporcjonalna do liczby użytkowników i liczby języków w jurysdykcji, w której działają; które reagują na szczególne ryzyka i kluczowe wydarzenia polityczne, takie jak wybory; które znają języki lokalne oraz krajowe i międzynarodowe wymogi prawne, w tym między innymi wymogi prawne dotyczące wolności wypowiedzi; oraz są zdolne do współpracy z niezależnymi weryfikatorami informacji i zaufanymi podmiotami sygnalizującymi w celu terminowego przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się dezinformacji i innych form manipulowania informacjami (na przykład poprzez stosowanie zasad dotyczących usuwania treści, obniżania pozycji treści, zwiększania opóźnień i utrudnień oraz wprowadzania ograniczeń dalszego udostępniania, a także poprzez wprowadzanie rankingu opartego na łączeniu odbiorców o odmiennych poglądach (bridging-based ranking), priorytetyzowanie na podstawie potencjalnych wskaźników rzetelności informacji oraz zapewnianie użytkownikom kontekstu);
 - e. wyznaczenia dostępnych przedstawicieli, którym zapewniono zasoby proporcjonalne do liczby użytkowników platformy w państwie lub jurysdykcji, w której działają, aby umożliwić wymianę informacji przekazywanych w odpowiednim czasie i osadzonych w kontekście oraz zapewnić skuteczny kanał dialogu między internetowymi platformami informacyjnymi, organami regulacyjnymi i osobami odpowiedzialnymi za kontakty ze strony rządu;
 - f. wyznaczenia przedstawiciela prawnego odpowiedzialnego za państwo lub jurysdykcję, w której internetowa platforma informacyjna ma siedzibę lub prowadzi działalność, stosownie do okoliczności;
 - g. ustanowienia lub wzmocnienia ich systemów wczesnego ostrzegania i reagowania, dostosowanych do uwarunkowań krajowych, umożliwiających terminowe dostarczanie wiarygodnych informacji leżących w interesie publicznym w czasie kryzysów i konfliktów zbrojnych, gdy misinformacja, dezinformacja i inne formy manipulowania informacjami mogą mieć szczególnie szkodliwe skutki;
 - h. ustanowienia lub wzmocnienia mechanizmów współdziałania z lokalnymi i zaufanymi zainteresowanymi stronami trzecimi, w tym z mediami interesu publicznego i dziennikarzami, aby pomóc w zapewnieniu dostępnych, terminowych i wiarygodnych informacji w warunkach kryzysu i konfliktu;
 - i. wprowadzenia mechanizmów wykrywania incydentów obejmujących tworzenie i rozpowszechnianie materiałów zawierających przemoc ze względu na płeć z wykorzystaniem technologii, nadużyć z wykorzystaniem wizerunku, pornografii typu deepfake oraz dezinformacji i innych form manipulowania informacjami mających na celu utrudnienie lub uniemożliwienie jednostkom korzystania z prawa do głosowania – oraz reagowania na takie incydenty;
 - j. zachęcania do ograniczania bodźców finansowych sprzyjających rozprzestrzenianiu dezinformacji, w tym poprzez przekazywanie nabywcom reklam internetowych informacji o tym, gdzie umieszczane są ich reklamy, oraz zapewnienie im nadzoru w tym zakresie, aby uniknąć nieumyślnego wspierania podmiotów rozpowszechniających dezinformację;
3. Budowania zaufania do środowiska informacyjnego i zwiększania współpracy wielu zainteresowanych stron poprzez zachęcanie internetowych platform informacyjnych – lub, stosownie do okoliczności, zobowiązanie ich – do:
- a. zapobiegania rozprzestrzenianiu się skoordynowanych nieautentycznych działań, na przykład poprzez zakaz stosowania botów, gdy są one wykorzystywane przez podmioty działające w złych zamiarach, w tym podmioty prywatne, na internetowych platformach informacyjnych w celu wprowadzania społeczeństwa w błąd lub osłabiania procesów wyborczych albo praw człowieka;
 - b. rozpoznawania i oznaczania botów oraz kont nieautentycznych w celu ograniczenia ryzyk

stwarzanych przez skoordynowane nieautentyczne działania;

- c. współpracy z dostawcami i podmiotami stosującymi systemy AI w celu uwierzytelniania treści generowanych przez AI i wyraźnego wskazywania ich pochodzenia oraz zobowiązania się do stosowania dostępnych standardów pozwalających wyświetlać łatwe do przesłедzenia oznaczenia, w szczególności – lecz nie wyłącznie – wykorzystywane w procesach wyborczych, w zakresie, w jakim jest to technicznie wykonalne i stosowne;
 - d. minimalizowania ryzyka szkód wynikających z misinformacji, dezinformacji i innych form manipulowania informacjami, przemocy ze względu na płeć z wykorzystaniem technologii, nadużyć z wykorzystaniem wizerunku oraz pornografii typu deepfake na internetowych platformach informacyjnych, poprzez dogłębną ocenę poziomów ryzyka związanych z projektowaniem, promowaniem i wdrażaniem ich produktów i usług oraz reagowanie na te ryzyka;
 - e. tworzenia i publikowania publicznej wersji ocen ryzyka skoncentrowanych na kwestiach związanych z rzetelnością informacji, które mogłyby obejmować skupienie się na ryzykach związanych z projektowaniem, trenowaniem i wykorzystywaniem narzędzi AI oraz na ryzykach dla praw człowieka;
 - f. współdziałania z niezależnymi podmiotami w celu dalszego opracowywania, przeprowadzania i publikowania kompleksowej, publicznej i dostępnej wersji niezależnych audytów lub przeglądów ocen ryzyka internetowych platform informacyjnych, zgodnie z jasno określonymi standardami.
4. Pomagania w zapewnieniu dzieciom możliwości rozwoju w środowisku sprzyjającym pełnemu korzystaniu z przysługującego im prawa do wolności opinii i wypowiedzi oraz ich przyszłej zdolności do udziału w procesie demokratycznym, a także niesprzyjającym problemowemu lub nadmiernemu korzystaniu z technologii cyfrowych, poprzez zachęcanie internetowych platform informacyjnych – lub, stosownie do okoliczności i odpowiednio do wieku dzieci, zobowiązanie ich – do:
- a. rozważenia ograniczenia reklam kierowanych do dzieci na podstawie danych profilowych;
 - b. rozważenia środków zapewniających prywatność, bezpieczeństwo i ochronę dzieci w ramach ich usług, takich jak mechanizmy kontroli umożliwiające rodzicom lub opiekunom zarządzanie aktywnością dzieci w internecie, przyjazne dzieciom systemy skarg i zgłoszeń, bezpieczne dla dzieci systemy sygnalizowania, wzmocniona ochrona tożsamości cyfrowej oraz narzędzia ułatwiające sygnalizowanie nadużyć lub uzyskanie wsparcia;
 - c. refleksji – wspólnie z rządem, społeczeństwem obywatelskim, środowiskami eksperckimi, rodzicami i rodzinami – nad inicjatywami i dobrowolnymi działaniami internetowych platform informacyjnych służącymi promowaniu właściwego korzystania przez dzieci z internetowych platform informacyjnych oraz rozważenia zasadności bardziej rygorystycznych ograniczeń dostępu dzieci do internetowych platform informacyjnych i korzystania z nich, na przykład i stosownie do okoliczności poprzez: ustanowienie minimalnych wymogów wiekowych dla korzystania z platform bez zgody rodziców; opracowanie i stosowanie narzędzi weryfikacji wieku ograniczających dostęp do platform; oznaczanie ryzyk dla dzieci; a także uznanie potrzeby zabezpieczeń służących poszanowaniu prywatności i bezpieczeństwa jednostek, przy jednoczesnym utrzymaniu równego dostępu do otwartego i wolnego internetu oraz poszanowaniu prawa dzieci do wolności opinii i wypowiedzi.

Modernizacja architektury instytucjonalnej i praktyk otwartego rządu

V. ZALECA, aby Sygnatariusze rozwijali i modernizowali swoją architekturę instytucjonalną w celu wzmocnienia rzetelności informacji, wzmacniając jednocześnie przejrzystość oraz mechanizmy kontroli i równowagi w odniesieniu do działań rządów w tym obszarze, z uwzględnieniem zasad otwartego rządu, poprzez:

1. Ustanowienie wymogów przejrzystości i publicznej sprawozdawczości w odniesieniu do rządowych żądań śledzenia, ograniczania, blokowania lub usuwania treści albo użytkowników na internetowych platformach informacyjnych, w sposób zapewniający odpowiednie i wystarczające środki ochrony prywatności, danych, bezpieczeństwa narodowego i egzekwowania prawa.

2. Opracowanie przejrzystych procesów i związanych z nimi wskazówek dla funkcjonariuszy publicznych, stosownie do okoliczności, które:

- a. doprecyzowują ich obowiązki i zwiększają przejrzystość w odniesieniu do rządowych żądań śledzenia, ograniczania, blokowania lub usuwania treści na internetowych platformach informacyjnych, a także liczby zgłaszanych żądań;
- b. doprecyzowują ich obowiązki związane z uwierzytelnianiem treści generowanych przez AI i wskazywaniem ich pochodzenia, wytwarzanych lub publikowanych przez przedstawicieli rządu, w celu ułatwienia rozpoznawania treści wygenerowanych lub istotnie zmienionych z wykorzystaniem systemów AI;
- c. wyjaśniają ich obowiązki związane z kontaktami ze społeczeństwem obywatelskim, środowiskiem akademickim i internetowymi platformami informacyjnymi w kwestiach rzetelności informacji, a także określają odpowiednie kanały i właściwych partnerów po stronie rządowej, procesy przeglądu oraz procedury pomagające doprecyzować mandaty, uniknąć nieuzasadnionych ograniczeń wolności wypowiedzi oraz zapewnić jasność i przewidywalność kontaktów rządu z podmiotami pozarządowymi.

3. Wspieranie spójnej wizji i kompleksowego podejścia do wzmacniania rzetelności informacji oraz ochrony powszechnych praw człowieka poprzez opracowywanie i wdrażanie ram strategicznych lub wskazówek, które:

- a. koncentrują się w szczególności na rzetelności informacji oraz przeciwdziałaniu dezinformacji i innym formom manipulowania informacjami lub uwzględniają reagowanie na dezinformację i budowanie rzetelności informacji w innych dokumentach urzędowych, takich jak strategie dotyczące cyfryzacji, demokracji, zaufania, bezpieczeństwa narodowego, komunikacji publicznej lub edukacji;
- b. opisują cele, ramy czasowe (cele krótko-, średnio- i długoterminowe), zakres oraz aspekty operacyjne dotyczące otoczenia instytucjonalnego, sprawozdawczości i procesów oceny odpowiednich strategii i dokumentów zawierających wytyczne;
- c. umożliwiają monitorowanie wdrażania poprzez gromadzenie wiarygodnych i istotnych dowodów wdrażania tych ram oraz formułowanie zaleceń dotyczących ich doskonalenia, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony praw człowieka i podstawowych wolności.

4. Zapewnienie jasnych i przejrzystych mandatów odpowiednim agencjom, urzędom, jednostkom lub mechanizmom koordynacji, w szczególności poprzez podjęcie kroków w celu:

- a. określenia lub doprecyzowania funkcji i celów odpowiednich urzędów, jednostek lub mechanizmów koordynacji, tak aby zdefiniować mandat i ramy, w których działają, a w stosownych przypadkach – wprowadzenia przejrzystych mechanizmów zarządzania zapewniających, aby instytucje odpowiedzialne za wykrywanie misinformacji, dezinformacji i innych form manipulowania informacjami oraz za reagowanie na nie podlegały odpowiednim i przejrzystym instytucjonalnym mechanizmom kontroli i równowagi;

- b. powiązania priorytetów sektorowych, umożliwienia szybkiej wymiany informacji – z uwzględnieniem potencjalnych ograniczeń w udostępnianiu informacji niejawnych i danych prywatnych osób – oraz unikania powielania działań między organami instytucjonalnymi w ramach rządów, na przykład poprzez tworzenie grup zadaniowych zapewniających doradztwo techniczne w zakresie polityk dotyczących określonych zagadnień przekrojowych, takich jak AI, ingerencja zagraniczna i ingerencja w wybory;
 - c. zdefiniowania wewnętrznych mechanizmów zarządzania wraz z odpowiednimi mechanizmami kontroli i równowagi, umożliwiającymi terminowe i skuteczne reagowanie na ryzyka dla rzetelności informacji w czasie kryzysów, w tym – stosownie do okoliczności – mechanizmów dialogu z internetowymi platformami informacyjnymi, innymi podmiotami sektora prywatnego i społeczeństwem obywatelskim;
 - d. wyjaśnienia, czy i w jaki sposób mogą zostać wypracowane niezależne mechanizmy regulacyjne i zasady zarządzania służące zapewnieniu egzekwowania przepisów i ich przestrzegania przez internetowe platformy informacyjne, na przykład poprzez utworzenie nowego organu regulacyjnego lub wzmocnienie istniejących organów regulacyjnych, stosownie do okoliczności, oraz zapewnienia organowi regulacyjnemu (organom regulacyjnym) mandatu obejmującego, przykładowo: przyjmowanie i ocenę sprawozdań ujawniających informacje oraz ocen ryzyka od internetowych platform informacyjnych; badanie i monitorowanie przestrzegania przez internetowe platformy informacyjne obowiązujących przepisów; nakładanie sankcji na internetowe platformy informacyjne za nieprzestrzeganie przepisów; oraz wydawanie zaleceń pomagających internetowym platformom informacyjnym dostosować ich praktyki; albo – stosownie do okoliczności – zachęcania internetowych platform informacyjnych do opracowania ram samoregulacji lub współregulacji odnoszących się do aspektów nieobjętych zakresem ram regulacyjnych.
5. Przeciwdziałanie określonym ryzykom dla procesów wyborczych i ich ograniczanie oraz – za pośrednictwem niezależnych organów wyborczych i innych urzędów, stosownie do okoliczności – przyjęcie spójnego i długofalowego podejścia do utrzymania bezpiecznego i sprzyjającego środowiska umożliwiającego obywatelom korzystanie z prawa do udziału w sprawach publicznych, poprzez:
- a. dostarczanie terminowych i wiarygodnych informacji o procesach wyborczych, umożliwiających obywatelom korzystanie z przysługujących im praw, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia dostępności informacji dla osób i grup, które mogą znajdować się w trudnej sytuacji, w tym dla społeczności o ograniczonym dostępie do technologii;
 - b. wzmacnianie mechanizmów cyberbezpieczeństwa związanych z wyborami oraz działań na rzecz wymiany informacji o określonych zagrożeniach informacyjnych, a także wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej w sprawach związanych z wyborami;
 - c. przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu dezinformacji i innych form manipulowania informacjami – lub zakazywanie takiego rozprzestrzeniania – w przypadku gdy są one tworzone i rozpowszechniane z zamiarem utrudnienia lub uniemożliwienia obywatelom korzystania z prawa do głosowania albo zakłócenia procesu wyborczego, w tym między innymi fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji dotyczących czasu, miejsca lub sposobu przeprowadzenia wyborów, wymogów dotyczących prawa do głosowania lub jego ograniczeń oraz zagrożeń dla bezpieczeństwa fizycznego związanych z oddaniem głosu, za pomocą środków proporcjonalnych do ryzyka i respektujących prawa człowieka;
 - d. ochronę bezpieczeństwa pracowników wyborczych poprzez przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się dezinformacji i innych form manipulowania informacjami rozpowszechnianych z zamiarem nękania lub zastraszania pracowników wyborczych – lub jego zakazanie;
 - e. przeciwdziałanie wykorzystywaniu złośliwych treści generowanych przez AI, takich jak deepfake, które stwarzają szczególne i dobrze zdefiniowane ryzyka dla procesów

wyborczych – lub jego zakazanie;

- f. publikowanie – w przypadku niezależnych organów wyborczych – strategii wyborczych zawierających informacje o odpowiednich agencjach rządowych i procesach stosowanych przy przeprowadzaniu wyborów, w celu budowania zaufania do organów wyborczych.

6. Zacieśnianie współpracy międzynarodowej w celu wzmocnienia zbiorowej odpowiedzi na wyzwania dla rzetelności informacji, w szczególności poprzez działania służące, stosownie do okoliczności:

- a. rozszerzeniu partnerstw, sieci i mechanizmów współpracy łączących podmioty z różnych sektorów i państw, aby umożliwić wymianę informacji, doświadczeń i metod analitycznych, a także reakcji polityki publicznej i ich rezultatów;
- b. opracowaniu procesów i praktyk wymiany wiedzy pozwalających rządowi odpowiedzialnie przekazywać informacje o pochodzeniu treści i o treściach syntetycznych;
- c. wspieraniu państw, stosownie do potrzeb i okoliczności, w działaniach na rzecz wzmocnienia lokalnych, pluralistycznych, niezależnych mediów oraz mediów interesu publicznego, w drodze oficjalnej pomocy rozwojowej i za pośrednictwem agencji zajmujących się rozwojem mediów;
- d. zwiększeniu poziomu pomocy finansowej i innych form pomocy oraz poprawie adekwatności i skuteczności istniejącego wsparcia służącego zachowaniu, ochronie i promowaniu mediów interesu publicznego oraz rzetelności informacji;
- e. wzmocnieniu dwustronnych, wielostronnych i angażujących wiele zainteresowanych stron programów współpracy w zakresie badań i innowacji dotyczących wspierania rzetelności informacji.

7. Zapewnienie – w miarę możliwości i stosownie do okoliczności – funkcjonariuszom publicznym, którzy analizują dezinformację i inne formy manipulowania informacjami oraz reagują na nie, wsparcia w budowaniu zdolności i wystarczających zasobów na poziomie lokalnym, krajowym i międzynarodowym, w drodze działań służących:

- a. zapewnieniu dostosowanych szkoleń i możliwości podnoszenia kwalifikacji na wszystkich szczeblach władzy oraz zapewnieniu odpowiednich zasobów (ludzkich, technicznych i finansowych) umożliwiających skuteczne wykrywanie i monitorowanie rozprzestrzeniania się dezinformacji i innych form manipulowania informacjami oraz przeciwdziałanie mu, bez naruszania wolności opinii i wypowiedzi;
- b. systematycznemu stosowaniu narzędzi zarządzania publicznego, takich jak prognozowanie strategiczne i oceny skutków regulacji, w celu usprawnienia procesu decyzyjnego i zdolności planowania, tak aby przewidywać, w jaki sposób szybkie i niepewne zmiany technologiczne i społeczne w środowisku informacyjnym wpłyną na zaangażowanie demokratyczne;
- c. rozwijaniu – w możliwym zakresie – zdolności instytucji rządowych do wykorzystywania technologii i narzędzi AI w celu wzmocnienia rzetelności informacji, w tym w zakresie rozpoznawania działań polegających na sztucznym zwiększaniu zasięgu oraz systemów wykrywania treści syntetycznych.

8. Opracowywanie, przyjmowanie i wdrażanie inicjatyw promujących otwarty rząd, w tym poprzez wzmocnioną funkcję komunikacji publicznej, w drodze:

- a. doprecyzowania roli i budowania zdolności w zakresie funkcji komunikacji publicznej, tak aby dostarczać społeczeństwu informacji zrozumiałych, dostępnych, istotnych, terminowych i godnych zaufania (tj. przejrzystych, dokładnych i wyczerpujących);
- b. wdrażania, w miarę możliwości, systemów rejestrowania pochodzenia treści w celu

- ustalenia i zweryfikowania autentyczności i pochodzenia treści wytwarzanych przez rząd;
- c. obniżania barier w dostępie dziennikarzy i obywateli – w potrzebnym i wymaganym zakresie – do informacji publicznej i danych urzędowych, które są łatwe do zrozumienia, weryfikowalne i zgodne z dostępnymi formatami w środowisku cyfrowym;
 - d. utrzymywania lub aktualizowania, w potrzebnym i wymaganym zakresie, przepisów o dostępie do informacji oraz standardów otwartego rządu i otwartych danych;

- VI. **ZACHĘCA** właściwe zainteresowane strony do promowania niniejszej Rekomendacji i postępowania zgodnie z nią;
- VII. **ZWRACA SIĘ** do Sekretarza Generalnego i Sygnatariuszy o rozpowszechnianie niniejszej Rekomendacji.
- VIII. **ZWRACA SIĘ** do podmiotów niebędących Sygnatariuszami o uwzględnienie niniejszej Rekomendacji i przystąpienie do niej.
- IX. **POLECA** Komitetowi ds. Zarządzania Publicznego, po konsultacji z innymi właściwymi komitetami:
 - a. pełnienie funkcji forum wymiany informacji na temat wzmacniania rzetelności informacji, w tym doświadczeń z wdrażania niniejszej Rekomendacji, oraz wspieranie dialogu z udziałem wielu zainteresowanych stron i o charakterze interdyscyplinarnym, służącego pogłębianiu wiedzy o właściwych i skutecznych działaniach w ramach polityki publicznej w tym obszarze;
 - b. opracowanie praktycznych wskazówek i wskaźników wspierających wdrażanie niniejszej Rekomendacji;
 - c. przedstawienie Radzie informacji o postępach we wspieraniu wdrażania i rozpowszechniania niniejszej Rekomendacji nie później niż dwa lata po jej przyjęciu; oraz
 - d. składanie Radzie sprawozdań z wdrażania i rozpowszechniania niniejszej Rekomendacji oraz z jej utrzymującej się adekwatności co najmniej co pięć lat od jej przyjęcia.

O OECD

OECD jest wyjątkowym forum, na którym rządy współpracują ze sobą w celu sprostania gospodarczym, społecznym i środowiskowym wyzwaniom globalizacji. OECD przoduje również w działaniach służących zrozumieniu nowych zjawisk i problemów – takich jak ład korporacyjny, gospodarka informacyjna czy wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństw – oraz wspieraniu rządów w reagowaniu na nie. Organizacja zapewnia warunki, w których rządy mogą porównywać swoje doświadczenia w zakresie polityki, poszukiwać odpowiedzi na wspólne problemy, rozpoznawać dobre praktyki oraz dążyć do koordynacji polityki krajowej i międzynarodowej.

Państwami członkowskimi OECD są: Australia, Austria, Belgia, Chile, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Izrael, Japonia, Kanada, Kolumbia, Korea, Kostaryka, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Meksyk, Niemcy, Norwegia, Nowa Zelandia, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Republika Słowacka, Słowenia, Stany Zjednoczone, Szwajcaria, Szwecja, Turcja, Węgry, Włochy i Zjednoczone Królestwo. W pracach OECD uczestniczy Unia Europejska.

Instrumenty prawne OECD

Od czasu utworzenia OECD w 1961 r. w jej ramach opracowano około 460 merytorycznych instrumentów prawnych. Obejmują one akty OECD (tj. decyzje i rekomendacje przyjmowane przez Radę OECD zgodnie z Konwencją o OECD) oraz inne instrumenty prawne opracowane w ramach OECD (np. deklaracje, umowy międzynarodowe).

Wszystkie merytoryczne instrumenty prawne OECD – zarówno obowiązujące, jak i uchylone – są wymienione w internetowym Kompedium instrumentów prawnych OECD. Przedstawia się je w pięciu kategoriach:

- **Decyzje** są przyjmowane przez Radę i są prawnie wiążące dla wszystkich Członków z wyjątkiem tych, którzy wstrzymali się od głosu w chwili ich przyjmowania. Określają one szczegółowe prawa i obowiązki oraz mogą zawierać mechanizmy monitorowania.
- **Rekomendacje** są przyjmowane przez Radę i nie są prawnie wiążące. Stanowią one zobowiązanie polityczne do przestrzegania zawartych w nich zasad oraz wiążą się z oczekiwaniem, że Sygnatariusze dołożą wszelkich starań, aby je wdrożyć.
- **Merytoryczne dokumenty końcowe** są przyjmowane przez poszczególnych wymienionych Sygnatariuszy, a nie przez organ OECD, jako rezultat posiedzenia ministerialnego, posiedzenia wysokiego szczebla lub innego posiedzenia odbywającego się w ramach Organizacji. Określają one zwykle ogólne zasady lub cele długoterminowe i mają uroczysty charakter.
- **Umowy międzynarodowe** negocjuje się i zawiera w ramach Organizacji. Są one prawnie wiążące dla Stron.
- **Porozumienia, uzgodnienia i inne:** w ramach OECD opracowano z biegiem czasu szereg innych rodzajów merytorycznych instrumentów prawnych, takich jak Porozumienie w sprawie oficjalnie wspieranych kredytów eksportowych, Międzynarodowe uzgodnienie w sprawie zasad transportu morskiego oraz rekomendacje Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC).